

Celem prezentowanych badań jest zdiagnozowanie systemu narzędzi antykorupcyjnych w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce. Nie chodzi tutaj o uniwersalne zabezpieczenia, związane z regulacjami prawnymi obowiązującymi wszystkich obywateli i wszystkie podmioty w przestrzeni publicznej, ale o konkretne środki wdrażane jako inicjatywy ze strony świadomych instytucji. Analiza obejmie trzy obszary, które łącznie powinny stwarzać skuteczny system ochrony antykorupcyjnej. Po pierwsze, instrumenty wdrażane w urzędach w formie oficjalnych katalogów przepisów lub oficjalnych gwarancji, np. w formie analizy ryzyka lobbingu i korupcji lub kategoryzacji poszczególnych stanowisk pracy w odniesieniu do ryzyka korupcji. Po drugie, poziom kompetencji pracowników urzędów gmin, wyspecjalizowanych jednostek lub firm komunalnych - ich wiedza, postawy, świadomość, stopień akceptacji nieetycznych zachowań w płaszczyźnie pionowej i poziomej. Po trzecie, postawy, świadomość, wiedza i przekonania władarzy, jako osób, które wytyczają ścieżkę zachowania i kształtują postawy urzędników niższego szczebla.

Istota planowanych badań polega na wniesieniu ważnej opinii w dyskusji na temat zabezpieczeń antykorupcyjnych. Analiza i diagnozowanie nowych mechanizmów poszerza horyzonty w walce z korupcją i daje innym badaczom możliwość spojrzenia na korupcję z innych punktów widzenia. Przedstawiony tutaj projekt oferuje wielowymiarowe spojrzenie na ochronę przed korupcją, co daje jej dodatkową wartość i sprawia, że jej podejście jest innowacyjne. Realizacja zaprezentowanego tutaj projektu badawczego będzie znacząca na trzech podstawowych poziomach. Po pierwsze, wypełni on istotną lukę w polskich badaniach nad korupcją, w których pomimo 30 lat funkcjonowania samorządu nie przeprowadzono kompleksowych badań dotyczących korupcji w tym obszarze. Po drugie, badania będą wpisywać się w globalny trend wdrażania projektów badających jeden z najpopularniejszych obecnie problemów polityki publicznej, a mianowicie źródła patologii występujących na styku administracji, biznesu i zarządzania procesami rozwojowymi. Po trzecie, proponowane narzędzie badawcze jest innowacyjne, ponieważ łączy badania ilościowe i jakościowe, wykorzystując różne instrumenty dociekań naukowych, które z jednej strony zapewnią kompleksowy charakter badania, a z drugiej strony zapewnią mechanizm weryfikacji.

Główne pytanie badawcze w projekcie brzmi: Jak działa system ochrony antykorupcyjnej w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce? Szczegółowe pytania będą dotyczyły jakościowej analizy wykrytych zdarzeń korupcyjnych (operacjonalizowane sukcesywnie poprzez ich rozmiar, konsekwencje, zakres itp.) oraz obszarów definicji ochrony antykorupcyjnej (dokumenty, postawy urzędników, postawy władarzy gmin).

Badania będą prowadzone w gminach w Polsce. Zostanie zastosowane losowe próbkowanie, z uwzględnieniem warstw, które określają charakter poszczególnych gmin, określając ich różne specyfiki. Biorąc pod uwagę ich liczbę (prawie 2,5 tys.) badania obejmą ok. 12% populacji. W każdym z podmiotów zostaną przeprowadzone następujące czynności: (1) analiza zabezpieczeń dokumentów; (2) rozmowa z kierownikiem jednostki lub wyznaczoną przez niego osobą; oraz (3) anonimowa ankieta wśród urzędników zajmujących stanowiska narażone na wystąpienie zjawisk korupcyjnych, przy użyciu internetowego kwestionariusza ankiety. Ankieta ma objąć co najmniej 10% pracowników danego biura (wskaźnik zwrotu z kwestionariusza).